

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشکده داروسازی

دوره دکتری تخصصی / PhD

اطلاعات درس:

عنوان درس: فیتوتراپی و اطلاعات داروهای گیاهی و طبیعی

کد درس: ۳۳۳۰۰۲۸

نوع و تعداد واحد: نظری - ۳ واحد

نام مسؤل درس: دکتر توفیقی

مدرس / مدرسان: دکتر توفیقی - دکتر دلنوازی - دکتر وزیریان

پیش نیاز / هم زمان: -

نیمسال تحصیلی: دوم

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: دانشیار

محل کار: دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران

تلفن تماس: ۰۲۱۶۴۱۲۱۲۲۰

نشانی پست الکترونیک: ztofighi@tums.ac.ir

1مشمتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس:

فیتوتراپی یکی از جنبه‌های علم فارماکونوزی است که به مطالعه بر روی ترکیبات طبیعی و کاربرد آنها برای درمان بیماری‌ها می‌پردازد. این علم که بدنه اصلی طب را از زمان تشکیل تمدن‌های نخستین بشری تشکیل می‌دهد به ارائه اطلاعات دارویی در زمینه گیاهان دارویی و داروهای طبیعی از جمله کاربرد در انواع بیماری‌ها، ترکیبات موثره، مکانیسم مطالعات فارماکولوژی و بالینی، دوز مورد استفاده و سمی، علائم سمیت (در صورت بروز)، تداخلات و احتیاطات مصرف و ... می‌پردازد.

از دلایل اهمیت علم فیتوتراپی می‌توان به مصرف روز افزون فرآورده‌های گیاهی و طبیعی در بین مردم اشاره کرد که به تبع آن، نوع جدیدی از تقاضا در بین مردم ایجاد شده است که درباره این فرآورده‌ها به آنها مشاوره و راهنمایی‌های لازم و مبتنی بر علم ارائه گردد. مشکلات بسیاری در ارتباط با نبود اطلاعات جامع با پشتوانه علمی و اطلاعات درباره اثربخشی گیاهان دارویی و داروهای گیاهی و طبیعی وجود دارد که پرداختن تخصصی به این علم، این نقیصه را جبران خواهد نمود. یکی دیگر از مشکلات، باور رایج بین عموم مردم مبنی بر سمیت کمتر داروهای گیاهی و ترکیبات طبیعی می‌باشد اما واقعیت این است که این داروها می‌توانند اثرات ناخواسته و جبران ناپذیر، سمیت و واکنش‌های حساسیتی از خود نشان دهند و در صورت مصرف نامناسب داروهای گیاهی خصوصاً به صورت OTC، امکان بروز تداخلات با سایر داروهای مصرفی، گیاهان دیگر و غذا نیز وجود دارد. موارد مذکور نیز طی یادگیری علم فیتوتراپی و آموزش به داروسازان رفع خواهد گردید.

یکی از نکات مهم و بسیار مؤثر در یادگیری، فعالیت دانشجویی می‌باشد. طی این واحد، دانشجویان تخصصی باید در کل جریان آموزشی و فرایند یادگیری شرکت فعال داشته باشند. علاوه بر آموزش مطالب فراگیری شده توسط دانشجویان تخصصی به دانشجویان عمومی در جلسات Skill lab، حضور در محیط داروخانه داروهای گیاهی و طبیعی به عنوان دکتر داروساز متخصص فارماکونوزی، برخورد با بیماران، پاسخدهی به سوالات و ارائه خدمات به آنان، نقش مهمی را در تثبیت علم فیتوتراپی در ذهن دستیاران ایفا می‌نماید.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

آشنایی با اطلاعات دارویی در زمینه گیاهان دارویی و داروهای طبیعی از جمله کاربرد در انواع بیماری‌ها، ترکیبات موثره، مکانیسم مطالعات فارماکولوژی و بالینی، دوز مورد استفاده و سمی، علائم سمیت (در صورت بروز)، تداخلات و احتیاطات مصرف و غیره.

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

- آشنایی با گیاهان دارویی و داروهای گیاهی رایج در بیماری‌های مختلف
- توانایی راهنمایی بیمار در زمینه استفاده از داروهای گیاهی و طبیعی از جمله کاربرد، دوز مصرفی، تداخلات و احتیاطات و غیره
- توانایی تشخیص موارد مصرف انواع داروهای گیاهی و ترکیبات طبیعی با توجه به ساختار ترکیبات موثره
- توانایی مدیریت سمیت ناشی از داروهای گیاهی و طبیعی در صورت بروز

روش‌های یاددهی - یادگیری:

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، بحث در گروه‌های کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری اکتشافی
- هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- کلاس وارونه
- آموزش مجازی
- استفاده از دانشجویان در تدریس
- بازی
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----
- (تدریس توسط هم‌تابان)

تقویم درس:

نام درس: فیتوتراپی و اطلاعات داروهای گیاهی و طبیعی		
مسئول درس: دکتر زهرا توفیقی		
جلسه	عنوان مبحث	نام استاد
۱	آشنایی با اصول و مبانی فیتوتراپی	دکتر توفیقی
۲	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر درد و التهاب	دکتر توفیقی
۳	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر پوست	دکتر توفیقی
۴	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر سیستم گوارش	دکتر دلنوازی
۵	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر کبد	دکتر دلنوازی
۶	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر کلیه و مجاری ادرار	دکتر دلنوازی
۷	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر سیستم اعصاب	دکتر دلنوازی
۸	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر داروهای تنفسی	دکتر وزیریان
۹	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر میکروب‌ها	دکتر وزیریان
۱۰	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر سیستم ایمنی	دکتر وزیریان
۱۱	داروهای گیاهی و طبیعی موثر بر سیستم قلبی و عروقی	دکتر وزیریان
۱۲	تداخلات و عوارض داروهای گیاهی و طبیعی	دکتر توفیقی

✓ لازم به ذکر است بنابراین نظر استاد و حجم تدریس، هر موضوع ممکن است بیش از یک جلسه طول بکشد.

نام درس: فیتوتراپی و اطلاعات داروهای گیاهی و طبیعی		
مسئول درس: دکتر زهرا توفیقی		
فعالیت های یادگیری (پروژه، تکالیف، فروم، خودآزمون)	پایان ترم	
فعالیت های یادگیری از جمله ارائه های skill lab و حضور فعال در داروخانه داروهای گیاهی و طبیعی، ۱۵-۲۰٪ از نمره نهایی را به خود اختصاص می دهد.	۳۳٪/۳	سهم نمره دکتر توفیقی
کوئیزهای آنلاین حضوری و پرسش و پاسخ شفاهی کلاسی ۵۰٪ از سهم نمره نهایی را به خود اختصاص می دهد	۳۳٪/۳	سهم نمره دکتر وزیریان
	۳۳٪/۳	سهم دکتر دلنوازی

منابع:

- PDR for Herbal Medicine
- Rational Phytotherapy: A Reference Guide for Physicians and Pharmacists